

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

ILUSTROVANÁ KNIHA

RAY BRADBURY – KALEIDOSKOP

BcA. Renáta Žáková

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design

Studijní obor Ilustrace a grafický design

Specializace Ilustrace

Diplomová práce

ILUSTROVANÁ KNIHA

RAY BRADBURY – KALEIDOSKOP

BcA. Renáta Žáková

Vedoucí práce: Prof. akad. mal. Boris Jirků
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....
podpis autora

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
1.1 Bakalářské studium	1
1.2 Magisterské studium.....	2
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	4
2.1 Důvod volby	4
2.2 Ray Bradbury	5
2.3 Kniha Kaleidoskop	6
3 CÍL PRÁCE	7
4 PROCES PŘÍPRAVY	8
4.1 Čtení obsahu knihy	8
4.2 Hledání inspirace a podkladů	8
4.3 Skicování	9
4.4 Hledání inspirace a podkladů	8
5 PROCES TVORBY.....	10
5.1 Hledání techniky	10
5.2 Formát knihy	10
5.3 Skicy a matrice	11
5.4 Digitalizace textu.....	12
5.5 Matrice pro slepotisk.....	12
5.6 Kaleidoskop jako frontispis	13

5.7 Komplet tří povídek.....	13
6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	14
6.1 Papír	14
6.2 Linoryt	14
6.3 Slepotisk	14
7 POPIS DÍLA	15
7.1 Popis ilustrací	15
7.2 Typografická úprava	15
7.3 Vnější struktura knih	16
7.4 Vnitřní struktura knih.....	17
7.5 Malé povídkové knížky	17
8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	18
9 SILNÉ STRÁNKY	19
9.1 Vizuelní podoba knih	19
10 SLABÉ STRÁNKY	20
11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	21
A) Knižní a periodická literatura.....	21
B) Internetové zdroje	21
12 RESUMÉ	23
13 SEZNAM PŘÍLOH	25

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

V průběhu šestiletého studia jsem měla možnost setkat se a realizovat mnoho zajímavých projektů, ať už v rámci školy či mimo ni.

1.1 Bakalářské studium

Během bakalářského studia na tehdejšímu ústavu umění a designu bych ráda vypíchlala práce, které mne zpětně inspirují a provází dodnes.

První zajímavou zkušeností pro mne byla exaktní kresba brusle, kde jsem si vyzkoušela jak svou trpělivost v průběhu práce, tak soustředěnost na jeden objekt. Zimní brusli v batohu jsem zpracovávala technikou exaktního tečkování tuší, dále tužkou v kombinaci lavírované malby štětcem.

Zkušenost s lavírováním jsem využila v následné ateliérové klauzurní práci na téma Horymír a Šemík, kde jsem ilustrovala tuto pověst na hnědý papír kaligrafickou kresbou v kombinaci lavírované tuše a bílé pastelky. Druhou variantou ilustrací byly tehdejší panoramata Vyšehradu zpracované opět lavírováním v kombinaci s tužkou.

Ve druhém ročníku jsem se setkala se zajímavým přístupem pana Axmanna, kdy jsme tématicky ztvárňovali hudbu. Využila jsem opět kaligrafické kresby, která měla oproti ilustracím Šemíka uvolněnější rukopis díky prostornému formátu B1. Tyto práce se staly velkým posunem v mé tvorbě. Doplnující prací byl kontrast malé ručně šité figurky hrajícího hudebníka. Tento počín mě ovlivnil okrajově v mé volné tvorbě, kdy jsem začala šít malé brože s různými barevnými motivy.

Díky předmětu figurální kresby pod vedením Prof. akad. mal. Borise Jirků jsem získala svou jistotu v linii kresby a osvojila si rukopis.

Mým velkým přínosem v oboru bylo vytvoření komiksu o životě prvního plastického chirurga Františka Buriana. Tento školní projekt byl vytvořen jako zakázka pro Národní Muzeum v Praze. Sestavit a nakreslit toto

dílo mi dalo práci, jelikož do té doby neexistoval nějaký souhrný text o Burianově životě. Informace jsem získávala ze různých zdrojů, především od pana Pavla Čecha, který mi svým povídáním sdělil cenné informace, které bych jinak ani nikde nedohledala.

Díky otevřeným možnostem jsem se dokázala rozvíjet, setkat se s novými technikami a více se začít orientovat v oboru ilustrace. Všechna práce mi pomohla najít samu sebe, kde jsou mé silné stránky tvorby a kde naopak stránky, které tolik nelze zdokonalit.

Bakalářskou prací na téma Ilustrované Knihy s názvem Džbánek pohádek¹, jsem úspěšně zakončila toto tříleté studium. Jednalo se o ilustrace slováckých pohádek vytvořené pastelkami na černý papír. Díky této práci jsem se plně setkala s postupem, co všechno obnáší tvorba knihy od výběru ke finálnímu zhotovení. Z těchto zkušeností i jejich chyb jsem čerpala při postupu tvorby mé diplomové práce.

1.2 Magisterské studium

Magisterské studium započalo na Ústavu umění a designu Zapadočeské univerzity v Plzni projektem pro plzeňský kraj, kde jsem se společně se spolužáky dělila o ilustrování sepsaných pověstí z plzeňska. Zde jsem využila sílu svého rukopisu a ilustrace zhotovila v lineární tužce s decentním stínováním. Zároveň jsem udělala opět dvě ilustrace stejnou technikou jak bakalářskou práci, jelikož jsem v té době měla oblibu a doznívání éry v tvorbě pastelkami.

V následujícím semestru jsem měla opět možnost účastnit se v projektu venkovní galerie opět pro Plzeň. Byla to práce směřovaná na dětské diváky, proto jsem se nebála pustit svou fantazii do své historie a vybavit si, co bych tak asi ráda sama viděla někde venku. Již jako dítě jsem si

¹ RENČOVÁ, Zuzana. *Džbánek pohádek: Na motivy slováckých lid. pohádek*. Brno: Blok, 1968.

vymýšlela různé luštění a rébusy, proto jsem se tohoto tématu chopila i pro tento projekt. Opět se jeho zkušenost následně promítla v budoucích letech při tvorbě dětské knihy. Celkově se dnes vracím a čerpám ze zkušeností, kterými mne obohatila škola.

V loňském roce jsem si díky zkušenostem s dětskou ilustrací mohla vyhkoušet praxi přímo mezi dětmi jako lektorka kroužku s názvem Tvořivé ručičky poskytované od společnosti Rytmik dětem o.p.s.²

Z dětské tvorby jsem následně v krátkém časovém úseku přesídlila na hororový žánr, kdy jsem komiksově zpracovala vlastní sen. Opět jsem se zde snažila vyzdvihnout hlavně mou kresbu. Za ta léta jsem se s ní posunula do místa, kdy ovládám myšlenkově vytvořit vlastní fantazijní práce, podřídít se rychlé kresbě či přesně realisticky zachytit vybraný motiv.

Mnou zvolená diplomová práce by měla být takovým zpětným odrazem i novým posunem sebe sama. Chci v ní uplatnit jak načerpané znalosti, tak se opět něco přiučit a naposled si zkusit více volnosti při tvorbě ilustrací.

² Rytmik [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.rytmik-krouzky.cz/ms/cs>

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

2.1 Důvod volby

Mým tématem diplomové práce je ilustrovaná kniha. Konkrétně jsem si vybrala povídkovou sbírku *Kaleidoskop* od amerického spisovatele *Raye Bradburyho*. Cesta k volbě přímo této knihy nebyla cílená a jednoduchá. Mou prvotní myšlenkou bylo ilustrovat knihu z žánru *scient fiction*. Při výběru jsem zvažovala a prošla několik knižních titulů. Chvíli trvalo, než se mi dostal do rukou i *Ray Bradbury*, kterého jsem do té doby nečetla. Ohlasy na jeho tvorbu mne přesvědčily, abych blíže nahlédla do rozsahu autorova díla. Sám sebe neřadil konkrétně přímo mezi spisovatelem *sci-fi* v právním slova smyslu, ale do žánru se zařazuje, i když v jeho dílech není zmínka například o nadčasové technologii. Mimo romány, které psal, byl také autorem povídek. Ty ve mě po přečtení několika z nich (*Báječný zmrzlinový oblek, Drak, Hoši! Pěstujte i vy obří houby doma ve sklepě*) vzbuzovaly různé emoce, představivost a dovedly tak k myšlence, že je chci zkusit ilustrovat. Měly v sobě horor, fantazii i obyčejnou lidskost a to mě na tom všem lákalo. Důvodem výběru bylo také to, že oproti románům se mi na povídkách líbilo, jak nemusím přemýšlet pouze nad jedinou linií příběhu, ale je možnost ztvárnit jich několik.

Bradburyho povídky jsou vydány v několika sbírkových knihách, já sáhla po sbírce s názvem *Kaleidoskop*³. Mým prvním dojmem byla zaskočenost při pohledu na obsáhlost knihy, ale příběhy v ní byly tak poutavé, že jsem to začala brát jako svou osobní výzvu. Asi nic tak obsáhlého jsem do té doby ani nepřečetla.

³ BRADBURY, Ray, *Kaleidoskop*. Praha: Odeon, 1989. ISBN 01-008-89.

2.2 Ray Bradbury

Stručně bych ráda řekla něco o autorovi povídek.

Jedná se o američana *Raymonda Douglase Bradburyho*, který je autorem desítek knih, několik set povídek, básní, esejů, televizních scénářů a divadelních her. Řadí se k tvůrcům science fiction.

Narodil se 22. srpna 1920 ve městě Waukegan ve státě Illinois. Jako dítě si zamiloval komiksy a nedělní kreslené seriály. Byl také nadšeným čtenářem *Edgara Allana Poea*, *Edgara R. Burroughse*, *Ambrose Bierceho* a *H. P. Lovecrafta*.

První sci-fi povídky publikoval již v roce 1938, kdy ukončil své vzdělání a rozhodl se pro spisovatelskou dráhu. R. Bradbury nechodil na vysokou školu. Tvrdil, že všechno potřebné vzdělání prý získal v knihovnách.

Jeho nejznámějšími počiny v tvorbě jsou román *451 stupňů Fahrenheita*⁴ o chystané atomové válce a nespoutané cenzuře. Tato kniha byla také zfilmována. Dále stojí za zmínku román *Tudy přijde něco zlého* nebo sbírka povídek *Martánská kronika*, kde jsou již obsaženy stejné povídky, které se objevují i v *Kaleidoskopu*.

Zajímavostí je, že ačkoliv ve své tvorbě Bradbury vytvářel svět plný technických vymožeností, v reálném životě se techniky naopak bál. Neuměl řídit auto, bál se cestování letadlem. Považoval se tímto za nepraktického člověka. Nikdy nepřišel na chuť počítači ani internetu, až do konce života používal pouze telefon a psací stroj.

Sám navíc tvrdil, že není autorem sci-fi literatury. Ta totiž podle něj vychází z reálna a popisuje věci, které by se skutečně mohly stát. Za jediné své sci-fi dílo považoval *451 stupňů Fahrenheita*.

Tento slavný spisovatel zemřel 5. června roku 2012 v Los Angeles v Kalifornii.

⁴ BRADBURY, Ray, *451 stupňů Fahrenheita*. Praha: Melantrich, 1957. ISBN 978-80-7384-176-8.

2.3 Kniha Kaleidoskop

Povídková sbírka nestora žánru science fiction je tématicky rozdělena do osmi okruhů, pro které je charakteristická rozmanitost a žánrová pestrost. Vedle sci-fi a hororů zde čtenář najde i povídky, podávající realistický obraz života v Mexiku, Irsku i v současném americkém maloměstě.

Ray Bradbury je vynikající povídkář, jeho hororové povídky nejsou nijak krvavé nebo nechutné, přesto vám při jejich četbě běhá mráz po zádech. Ve svých sci-fi povídkách se vůbec nezaměřuje na techniku, vždy jde jen o lidi a jejich podivuhodné osudy. Sbíрка Kaleidoskop svým rozsahem celkového počtu sedmdesáti povídek překračuje hranice jednotlivých žánrů a její stránky jsou naplněny představivostí i magickým realismem.

Tato povídková kniha od nakladatelství Odeon byla v roce 2009 rozčleněna v novém vydání do dvou knih *Kaleidoskop*⁵ a *Ilustrovaná žena*⁶.

⁵ BRADBURY, Ray, *Kaleidoskop a jiné povídky*. Praha: Baronet, 2009. ISBN 978-80-7384-275-8.

⁶ BRADBURY, Ray, *Ilustrovaná žena a jiné povídky*. Praha: Baronet, 2009. ISBN 978-80-7384-276-5.

3 CÍL PRÁCE

Mojí prvnotní myšlenkou nebylo vytvořit celou knihu a vysázet veškerý text, ale udělat pouze výběr z povídek. Ovšem po zvážení jsem se rozhodla pro zpracování celé knihy *Kaleidoskop*.

Československé vydání knihy z roku 1989 je neilustrované, proto bylo mým hlavním cílem vytvořit novou podobu povídkové sbírky s ilustracemi. Chtěla jsem docílit toho, aby kniha byla něčím výjimečná a poutavá na první pohled, proto jsem z části uvažovala o autorské knize s originálními ilustracemi s rozsahem minimálně 10 kusů. Technika nebyla přesně určená, měla vyplynout postupně v průběhu práce. Každopádně jsem chtěla vytvořit bibliofilii a ne přímo knihu rozmnožitelnou digitálním tiskem.

Pro pojetí ilustrací jsem zpočátku neměla příliš viditelnou představu, ale chtěla jsem, aby práce působily emočně na čtenáře tak, jako textová část. Aby se promítnul pocit vnitřního strachu, odporu či napětí. Byla jsem si jistá, že k vyvolání takových emocí bude jistě sedět černobílá forma zpracování. Jak to ale uchopit, na to jsem přišla až v průběhu tvorby.

4 PROCES PŘÍPRAVY

4.1 Čtení obsahu knihy

Na začátku mé práce bylo v první řadě uvést sebe jako čtenáře do obsahu celé knihy a vidět také, jak je dílo zpracováno po tygrafické stránce. Proto jsem si koupila v antikvariátu v Brně knihu *Kaleidoskop* a čas věnovala čtení jednotlivých povídek. V průběhu toho jsem si do malého skicáře zachycovala kresbičkama svou aktuální představu ilustrace k příběhu.

Abych efektivněji mohla prozkoumávat jednotlivé povídky, našla jsem tuto sbírku povídek načtenou *Jiřím Kadlecem* v roce 1990. Poslech mi umožnil vypisovat si v průběhu důležité informační části děje pro následné hledání podkladů pro ilustraci.

4.2 Hledání inspirace a podkladů

Přípravu k tvorbě ilustrací jsem započala sháněním různorodých podkladů. Vždy potřebuji jakoukoliv inspiraci, která mi pomůže zdokonalit mé představy a „nakopnout“ nějakým směrem. Sledovala jsem proto například celkově, jakým způsobem je uchopeno ztvárňování žánru sci-fi či hororu.

Pomoc při rozhodování vhodného způsobu vytvoření ilustrací mi umožnila inspirace u různých ilustrátorů. Rozhodla jsem se pro černobílé práce, nahlížela jsem proto do různých knih blízkých jejich zpracováním mým představám.

Protože jsem chtěla dostat do ilustrací emoční podtext, potřebovala jsem si najít ty správné prvky, které to vyvolají. Našla jsem si k tomu obrázky z internetu – lebky z různých pohledů, lidská mimika, déšť, různé filmové scény atd.

Dle vypsání poznámek z poslechu jednotlivých povídek jsem si dále shromažďovala referenční obrázky věcí, míst, zvířat, dinosaurů, lidí a gest,

abych zdárně zasadila motivy ilustrací do správného času, místa a podoby, které pak odpovídají současně textu.

Chtěla jsem také nahlédnout a inspirovat se pojetím stejného tématu jinými lidmi. Protože kniha není ilustrovaná, našla jsem alespoň různé formy ztvárnění jednotlivých Bradburyho povídek. Jednalo se třeba o volnou ilustraci k dané povídce. Zároveň jsem hledala, jak například vypadají obálky jiných autorových knih. Některé povídky jsou mimo jiné ztvárněny v podobě adaptace televizního pořadu *The Ray Bradbury Theater*⁷, proto bylo jejich shlédnutí nedílnou součástí přípravy a inspirace. Pořad obsahuje šest sérií o několika epizodách. Z dostupnosti jsem měla bohužel možnost shlédnout jen pár epizod. Dále byl v roce 2012 vytvořen 17 minut dlouhý film s názvem *Ray Bradbury's Kaleidoscope*⁸ od režiséra Erica Tozzi.

4.3 Skicování

K procesu přípravy je třeba také zmínit různé skicování, které má za účel do budoucna pomoci a sloužit pro finální návrhy ilustrací. Bez těchto zkoušek, zaznamenávání myšlenek, zachycení reality či překreslení výřezu z fotografií na papír nebo kresebných „čmáránců“ se žádná práce neobejde.

⁷ IMDb – *The Ray Bradbury Theater* [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt0088591/?ref_=tt_ov_inf

⁸ IMDb – *Ray Bradbury's Kaleidoscope* [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt2188867/?ref_=nm_flmg_dr_1

5 PROCES TVORBY

5.1 Hledání techniky

Při hledání techniky jsem zároveň neměla jasno, jak přesně chci pojmout ilustrace. Nechtěla jsem abstraktně, ani příliš realisticky. Chtělo to najít něco mezi tím. Hledala jsem to správné vyjádření technikou tužky, černé a bílé fixy a zkoušela jsem to posílit i výběrem podkladového papíru v různých odstínech šedé barvy, ale nic mi nepřišlo to pravé. Průběh navrhování byl proto složitější než jsem předpokládala. Ilustrace jsem si skicovala v tužce, než najdu ten správný finální projev.

Čistě náhodou jsem jednou v knihkupectví před Vánocemi narazila na sérii tří knih od spisovatele *H. P. Lovecrafta*, které ilustroval *František Štorm* technikou linorytu. V ten moment mně doslova nadchlo grafické zpracování knih v kombinaci s linoryty. Konkrétně nejvíc to byla kniha *Volání Cthulu*⁹. Najednou jsem měla jasnou představu, že chci zpracovat i já své ilustrace v grafické technice linorytu. Ze zájmu jsem si vyhledala i jiné práce *F. Štorma*. Další z inspirací mi byla například kniha *Bílá velryba*¹⁰ s krásnými ilustracemi od *Rockwella Kenta*.

5.2 Formát knihy

Tento projev ztvárnění ilustrací mne zároveň přiměl k rozhodnutí vytvořit bibliofilii s originálními linorytovými tisky. S touto myšlenkou však vznikl další problém. Jelikož originální ilustrace se musí vytisknout na silnější gramáž papíru, je potřeba vymyslet řešení pro realizaci obsáhlé textové části, aby byla výsledná kniha unositelné tíhy a ne pouze nahuštěného textu, ve kterém by se ilustrace utápěly. V řešení problému mi napomohla inspirace z knih od *Isaaka Babela* a již zmiňovaného *H. P. Lovecrafta*, jejichž povídkové

⁹ LOWECRAFT, Howard Phillips, *Volání Cthulu*. Praha: Plus, 2011. ISBN 978-80-259-0113-4.

¹⁰ MELVILLE, Herman, *Bílá velryba*. Praha: SNKLHU, 1956.

knihy jsou barevně rozděleny a vizuálně grafickou úpravou sjednoceny jako komplet. Jelikož kniha *Kaleidoskop* obsahuje povídky rozdělené do osmi kapitol, rozhodla jsem se toto množství rozdělit do tří knih a vymyslet jim názvy odpovídající vnitřnímu obsahu.

Před samotným započítím tvorby ilustrací jsem si musela stanovit jejich formát, s nímž by se počítalo hned během skicování. Již v zadání práce jsem si zvolila formát A5. Rozhodla jsem se z něj nakonec vycházet pouze u ilustrací. Jejich rozměr jsem stanovila na 155 x 213 mm. Celkový formát knihy je tím pádem větší, logicky také proto, aby unesl velký obsah textu a kniha nebyla přesycena.

5.3 Skicy a matrice

Z nashromážděného množství podkladů jsem postupně navrhovala kompozice jednotlivých vybraných povídek. Všechno jsem kreslila tužkou. Kompozice jsem přizpůsobovala formě linorytu, aby bylo reálné vše vyrýt do rozpoznatelné podoby. Když jsem byla s návrhem spokojená, obrysy motivu jsem zhruba překreslila na pauzovací papír a za pomoci knihařské kostice přenesla na připravené lino, jenž jsem si předem připravila v požadovaném formátu, abych mohla správně zrcadlově vyrýt matrici pro tisk.

První připravenou matricí, díky níž jsem vypilovávala způsob a podobu linorytů, byla ilustrace k povídce *Kostra*.

Takto jsem si vybrala a připravila ze skic 16 matric ilustrací. Tímto následovalo zdlouhavé rytí, kde jsem si nemohla dovolit žádný velký omyl. Z případného nechtěného vrytí se musel udělat úmysl, pokud to takto zpravit nešlo, nezbyla jiná možnost než začít rýt znovu.

Ze všech matric bylo potřeba udělat zkoušky tisků, abych viděla skutečný výsledek ilustrací.

Mimo samotné ilustrace jsem připravila matrice také pro tisk frontispisu (trojúhelníček kaleidoskopu, viz. Podkapitola 5.6), textových názvů a jména na obaly knih.

5.4 Digitalizace textu

Nezbytnou složkou v procesu tvorby bylo získání digitální podoby textu knihy pro sazbu. Měla jsem k dispozici obsah knihy v elektronické podobě formátu PDF, který bylo potřeba zdigitalizovat.

Soubor jsem vložila do programu *ABBY Fine Reader 9.0.*, jež umožňuje rozpoznávání textu a převádí znaky do aplikace *Microsoft Word*, kde je možno s nimi dále pracovat a upravovat je. Pomocí něj jsem vše postupně převedla do zhruba správné podoby textu. Bohužel tento pomocník není tak dokonalý znalec, ve výsledném převedení textu se udělaly gramatické i typografické chyby a na mně tímto zbylo následné prokontrolování celého textu. Nejčastější chybou byly tři tečky neboli výpustka a mezery kolem nich. Dále to byl hojný počet pomlček ve slovech, které jsem musela všechny postupně odstraňovat, špatně zvolené znaky písmen z důvodu špatného rozpoznání písmen, nebo zapomenuté mezery za čárkami a tečkami.

5.5 Matrice pro slepotisk

Při zkouškách tisku linorytů a hledání podoby ilustrace jsem vyryla nezávazně lebku s očními bulvami a vyděšeným výrazem. Nakonec se tato práce stala vhodným podkladem pro předsádku knih. Vyrytá matrice posloužila k vytvoření slepotisku na bílý papír, který jsem po uschnutí nasvítla, aby motiv dostal přesvědšivější podobu hrůzy, a vyfotila.

5.6 Kaleidoskop jako frontispis

Název knihy je sice odvozen od jedné z povídek v ní obsažených, kterou jsem mimojiné i ilustrovala, ale já jsem se rozhodla pojmout ilustraci k celkové knize jako pohled do kaleidoskopu. Z této ilustrace se stal frontispis všech tří knih. Z dětství si pamatuji krasohledy, které při otáčení měnily obraz za pomoci korálků uvnitř, v dnešní době jsem si koupila ručně vyrobený krasohled, který je bez korálků. Obraz tvoří to, na co se zrovna člověk přes tento kaleidoskop dívá.

Nafotila jsem si několik pohledů kaleidoskopem pro realizaci ilustrace. Sama jsem se přes něj dívala do zrcadla a tento záběr vyfotila. Z jedné trojúhelníkové části jsem vytvořila matici pro linoryt, vytiskla a protože kaleidoskop je založen na opakujícím se zrcadlení motivů, tento trojúhelníček jsem si na osm částí rozmnožila v počítači a složila takto osmihran. Osm částí je vybráno záměrně. V samotném kaleidoskopu je vidět pouze šestihran, ale protože je Bradburyho kniha dělena na osm kapitol, složila jsem osmihranový obrazec.

5.7 Komplet tří povídek

V průběhu tvorby vznikla dodatečná práce v podobě tří malých povídkových knížek. Nápad vzešel z makety, kterou jsem jednou přinesla ke konzultaci svému vedoucímu práce panu *Prof. akad. mal. Borisovi Jirků*. Jedná se o výběr titulů *Kostra*, *Step* a *Dlouho po půlnoci*. Ilustrace k těmto povídkám jsou zobrazeny také na přebalech velkých knih. Z těchto přebalů pramení výběr již zmiňovaných povídek pro obsah malých knížek. Aby nebyly pouze plné textu, udělala jsem z příslušných linorytových ilustrací několik výřezů, které jsou vhodně zasazeny do dějové linie povídky.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

6.1 Papír

Pro tisk ilustrací i kompletaci celého textového bloku knih jsem vybrala jemně strukturovaný papír s názvem V3 bibliofil chamois o síle 140 g/m². Zakoupila jsem ho ze sortimentu firmy Excudit¹¹ od Pavla Černého. Má krásně nažloutlý tón, který je příjemný pro čtení a zároveň kvalitní pro tisk grafických technik. Tento papír je použitý jak pro velké, tak pro malé knížky.

6.2 Linoryt

Linoryt je grafická technika řadící se mezi tisk z výšky. Je jednodušší náhražkou dřevořezu či dřevorytu. Ve vztahu k pracovnímu postupu je to jedna z nejjednodušších grafických technik. K výrobě matric se používalo dříve linoleum, od poloviny 20. století začalo tomuto materiálu konkurovat měkčené PVC, které umožňuje snadnější rytí detailů, jelikož oproti linoleu se nedrolí a je trvanlivější. Princip tisku je ten, že na výsledném tisku, který projde pod tlakem satinyrky, se otisknou neodryté plochy z připravené matrice.

Pro vytvoření linorytu je třeba opracovat zmiňovanou matici rydlí různých tvarů a profilů. Postupným odrýváním materiálu vytvoříme požadovaný obraz. Poté se válečkem nanáší tiskařská barva na vystouplé plochy a pod tlakem se matrice vytiskne na papír. Nelze opomenout, že výsledný tisk je vždy zrcadlově obrácený proti původnímu vyrytému motivu.

6.3 Slepotisk

Slepotisk neboli slepá ražba je technika reliéfní ražby, která se tiskne pod tlakem bez barvy na kvalitní papír. Výsledný tisk je plastický.

¹¹ Excudit [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://excudit.cz/>

7 POPIS DÍLA

Knihu kaleidoskop jsem rozdělila do tří různě obsáhlých knih, které jsou zasazeny v pouzdře s popisným názvem. Rozměry knih jsou přibližně 21 x 30 cm. Liší se v tloušťce hřbetu, což je zapříčiněno jednotlivým obsahem. Knihy jsou nazvány Černá, Rudá a Bílá. V černé knize jsou kapitoly Hrůza a děs, Kouzla a fantazie, Klidný podvečer. Rudá kniha obsahuje Budoucí světy a kapitolu Podivíni. V bílé knize si přečtete povídky z kapitol Mexičané, Američané a Irové.

7.1 Popis ilustrací

Všech 16 ilustrací, obsažených v mé práci, je natištěno ručně na tiskařském lisu a svázáno v bloku jako originální autorské tisky. Vytvořila jsem je technikou linorytu, kde formát lina měl 15,5 x 21,3 cm, s nímž je formát ilustrací totožný. Za každou ilustrací následuje vakát, nejen z důvodu estetického, ale také hlavně z důvodu tisků, které jsou ze zadní strany ilustrace znát miniaturním reliéfem.

Každá ilustrace má svým způsobem děj, který se vztahuje k danému textu.

7.2 Typografická úprava

Zrcadlo sazby je víceméně podřízeno originálnímu tisku ilustrací. Sazba knih je zvolena do bloku se zarovnáním posledního řádku doleva, což je klasický typ sazby pro beletrii.

Nejsem grafický designér a tak je u mne vždy volba písma během na dlouhou trať. Zvolit z nekonečného množství fontů ten nejvhodnější k danému účelu je velmi těžké. Po zdlouhavém výběru, kdy jsem si písma vyzkoušela při sazbě knižního textu a po té, co jsem si je vytiskla na papír v reálné velikosti, jsem se nakonec rozhodla pro font Minion Pro o velikosti 12

bodů. Hlavními prioritami při výběru byla dobrá čitelnost a méně problémový řez písma při úpravě. Titulky a kapitoly jsou vysázeny písmem BlockD.

Každá povídka začíná na liché stránce knihy nezávazně na tom, jak předešlá končí. Kniha je proto provzdušněna vakáty, pokud zrovna nevyšel konec povídky na stránku sudou.

7.3 Vnější struktura knih

Každá z knih má obal potažený papírem v barvě odpovídající názvu, který obsahuje pouze název knihy a na hřbetu totéž i se jménem autora. Texty jsou vyryty a tištěny ručně. Na první pohled jednoduše pojatý obal dělá dobrý estetický hezky čistý dojem knihy i bez potřeby přebalu.

Přebal je vytištěný digitálně. Na něm se již objevuje spojení ilustrace s textem. Ve vztahu ke knize má mít funkci lákadla pro čtenáře, aby zaujal a vybízel k nahlednutí či přímo koupi knihy. Motiv na přebalu je jednotný s vizuálem linorytových ilustrací. Poskytuje čtenáři výřez jedné z nich. Pro černou knihu jsem vybrala ilustraci k povídce Kostra, červená kniha má na svém přebalu výřez z ilustrace povídky Step, a bílé knize byla nejvíce příhodná ilustrace k povídce Dlouho po půlnoci. Vše je dodatečně decentně retušováno pro vizuálně lepší vsazení názvu a jména spisovatele. Součástí přebalu jsou klogy, kde nalezneme informace o autorovi i o *Kaleidoskopu* samotném.

Ke zkompletování knihy jsem použila klasickou šitou vazbu typu V8 s deskami ze silnější kaširované lepenky s papírovým potahem.

Knihy drží pohromadě a chrání před poškozením pouzdro ze stejného materiálu jako desky knih. V obou případech je jako potahový papír vybrán černý, červený nebo bílý papír s názvem *Artelibris*

7.4 Vnitřní struktura knih

Vnitřní část knihy začíná i končí předsádkou, která je odlišná technikou i výběrem papíru od ostatních stran.

Následuje logo fakulty v černobílé variantě, patitul, frontispis, titul, poděkování a hlavní textová část knihy povídek, za jejímž koncem najdeme obsah, tiráž a nakonec vakáty. Vše je tištěno na tónovaném papíru V3 bibliofil chamois, jehož gramáž činí 140 g/m².

7.5 Malé povídkové knížky

Tento komplet knížek vznikl spíše jako dodatečná hříčka. Ovšem jeho provedení má velkou váhu. Dodal mi zkušenost při práci s tak malým formátem knihy a také se stal zajímavým klenotem mé diplomové práce.

Každá ze tří knih má rozměr 6 x 4,5 cm a je v ní obsažená jedna povídka z povídkové sbírky Kaleidoskop. Úprava zrcadla sazby je podobná jako u velkých knih s tím rozdílem, že ilustrace jsou k okraji stran. Předsádky nemají slepotiskový motiv, ale pouze čistý papír. Ilustrace jsou pojaty jako výřezy vytažené z linorytu.

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Jelikož vydání knihy *Kaleidoskop* není ilustrováno, považuji tímto celou mou diplomovou práci za přínos oboru.

Zajímavým přínosem dle mého názoru je více než zpracování velkých formátů knih, spíše zhotovení malých roztomilých tří knížek, které se jen tak na trhu neobjevují. Tyto knížečky si lze dát do kapsy a ve volné chvíli například při čekání na zastávce MHD či v čekárně u zubního lékaře nebo jen tak při relaxaci na zahradě, v parku, si jednu spokojeně vzít do rukou a odreagovat se čtením poutavé povídky zpestřené linorytovými výřezy při nichž je potřeba více zapřemýšlet, co v takovémto měřítku přesně popisují.

9 SILNÉ STRÁNKY

Za silnou stránku práce považuji svou dovednost v kresbě. V linorytech cítím sama, že je to určitě znát. Jsem zastáncem názoru, že autor, ať už ve své tvorbě stylizuje více či méně, měl by v základu ovládat schopnost dobré kresby, která je vždy potřeba.

9.1 Vizuální podoba knih

V této části bych ráda vyzdvihla samotné ilustrace tím, že jsou to originální linorytové tisky, které jsem vlastnoručně všechny zhotovila. O digitální tisk se jedná pouze u frontispisu, kde bylo potřeba přesného zrcadlení motivu. Ilustrace proto nejsou nijak retušované a upravované. Zároveň je na jejich tisku krásně plná černá barevnost, která by se ve srovnání s tiskem digitálním tak nepodařila.

Vhodně je také vybraný papír, který oproti dnešnímu křídovému papíru, který je základním sortimentem tiskáren, dodává sílu tištěnému textu i vlastnímu projevu ilustrací.

Vazba knih je zpracována ručně, počínaje natištěným textem na obalu, konče celkovým kompletem v pouzdře. To považuji také v dnešní době za silnou technologickou stránku práce.

10 SLABÉ STRÁNKY

Jelikož jsem sama k sobě někdy hodně kritická, tak většinou, když nahlédnu zpět na již dokončenou práci, najdu vždy něco, co by se dalo změnit. Je normální, že to člověk takto postupem času vidí, jelikož se tím pádem vyvíjí a je zdatnější a zkušenější. Roli hraje samozřejmě při tvorbě i čas. Vždy si jako autor říkám, že kdybych měla více času, udělala bych toho více a zlepšila bych to. Nic ale není dokonalé, jen některé věci se dokonalosti blíží více a jiné méně.

V čem bych se měla tedy pro příště zlepšit? Slabou stránku bych našla právě v úpravě typografie knih. Bohužel neumím pracovat tak dobře s textem jako s tužkou. Cítím sama, že se mám v tomhle směru co učit a tím pádem nevědomost a nepřiměřená zkušenost vytvoří slabší část. Roli při úpravě textu hrál také čas. Pro zvládnutí sazby gramaticky a typograficky tak obsáhlého textu do detailu jsem jej bohužel neměla dostatek, kolik bych potřebovala, abych kontrolovala slovo od slova. I přes drobné chyby si ale myslím, že bych se za vytvořenou sazbu knih nemusela stydět.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

A) Knižní a periodická literatura

BRADBURY, Ray, *Kaleidoskop*. Praha: Odeon, 1989. ISBN 01-008-89.

BRADBURY, Ray, *Kaleidoskop a jiné povídky*. Praha: Baronet, 2009. ISBN 978-80-7384-275-8.

BRADBURY, Ray, *Ilustrovaná žena a jiné povídky*. Praha: Baronet, 2009. ISBN 978-80-7384-276-5.

KOČIČKA, Pavel, BLAŽEK, Filip, *Praktická typografie*. Brno: Computer Press, 2000. ISBN 978-80-251-1932-7.

LOWECRAFT, Howard Phillips, *Volání Cthulu*. Praha: Plus, 2011. ISBN 978-80-259-0113-4.

MELVILLE, Herman, *Bílá velryba*. Praha: SNKLHU - Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1956. ISBN není.

BABEL, Isaak, *Rudá jízda*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0322-9.

BABEL, Isaak, *Povídky*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0321-2.

BABEL, Isaak, *Oděské povídky. Historie mého holubníku*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0321-2.

RENČOVÁ, Zuzana. *Džbánek pohádek: Na motivy slováckých lid. pohádek*. Brno: Blok, 1968.

BRADBURY, Ray, *451 stupňů Fahrenheita*. Praha: Melantrich, 1957. ISBN 978-80-7384-176-8.

B) Internetové zdroje

Deviantart [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z:

<http://www.deviantart.com>

IMDb – The Ray Bradbury Theater [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:

http://www.imdb.com/title/tt0088591/?ref_=tt_ov_inf

IMDb – Ray Bradbury’s Kaleidoscope [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:
http://www.imdb.com/title/tt2188867/?ref_=nm_flmg_dr_1

Pinterest [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.pinterest.com>

Grandpapír – Artelibris [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z:
<http://grandpapir.cz/e-shop/artelibris-90/>

Excudit [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://excudit.cz/>

BEEZ BEE [online]. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z:
http://www.beezbee.cz/portfolio_sluzby/slepotisk-slepa-razba-reliefni-tisk

Wikipedia - Linoryt [online]. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Linoryt>

Rytmik [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.rytmik-krouzky.cz/ms/cs>

Databáze knih – Ray Bradbury [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z:
<http://www.databazeknih.cz/zivotopis/ray-bradbury-421>

12 RESUMÉ

When I was deciding which topic to choose as the topic for my master's thesis, I was choosing among just a few. The final choice was „An illustrated book“. First, when this choice was made, I was thinking about what genre should I choose, to pick the book from. My selection was science fiction almost right away. Then I had to pick an author and then the book. My final selection was Ray Bradbury, since many people had recommended this author to me, but because I have never read a single story by him I was a little sceptical. So I have searched for some short stories to get an idea about his style of writing. I was pretty sure about the choice right after a couple short stories were read and have started selecting the right book for my master's project.

I have chosen the book called „Kaleidoskop“, which is a collection of his short stories. This collection was originally published in 1989 by the Czechoslovakian publishing house Odeon. The book itself consists of seventy short stories and is fairly vast. My idea after a short while was to make this book into three smaller books, which would be easier to read.

When I was thinking about the way I would illustrate this book, I knew that illustrations should be black and white and should be able to create a certain feel of fear, scrupulosity or to evoke any kind of emotion, that was intended by Bradbury himself. But when I started thinking about which technique to choose, I could find the right way. Suddenly just a couple days before Christmas I went to a books store and looked into a book called „Calling of Cthulhu“ which was written by H.P. Lovecraft and illustrations in this book were made by František Štorm. These illustrations and the graphic form of the book struck me so deeply, that I was instantly sure about the way I want my book to look like. Bold black and white illustrations made in linocut

technique with a beautiful graphic form created a harmonic content of the whole book. This was what I was looking for and what suits to Bradbury's stories.

The final book is divided into three sections and has two versions, one lifesize and one dwarfish. Both version, as said, are divided into three books, where each has a different colour, Black, White and Red, which are also the names of these books, that I have chosen for them. Illustrations are made in linocut technique and books contain original prints of my illustrations, so only the text part was printed in digital form. All three books are put together into a book case. There are sixteen illustrations put in my books. Each of them is an original print and therefore these books are not meant to be put in mass production, but are meant to be a bibliophilic pieces.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Exaktní kresba brusle

Příloha 2

Ilustrace Horymír a Šemík

Příloha 3

Orchestr

Příloha 4

Ona man band

Příloha 5

Komiks o Františkovi Burianovi

Příloha 6

Ilustrace z bakalářské práce

Příloha 7

Ilustrace pověsti z plzeňska

Příloha 8

Žebříkové bludiště

Příloha 9

Komiks Dítě z pendolína

Příloha 10

Kaleidoskop, nakladatelství Odeon

Příloha 11

Skicy k diplomové práci

Příloha 12

Ukázka finální skicy

Příloha 13

Rytí matrice

Příloha 14

Hotové matrice

Příloha 15

Tisk linorytů

Příloha 16

Tisk slepotisku

Příloha 17

Ukázka limorytu

Příloha 18

Knihy připravené ke svázání

Příloha 19

Hotové knihy bez přebalu

Příloha 20

Dvojstrana velké knihy

Příloha 21

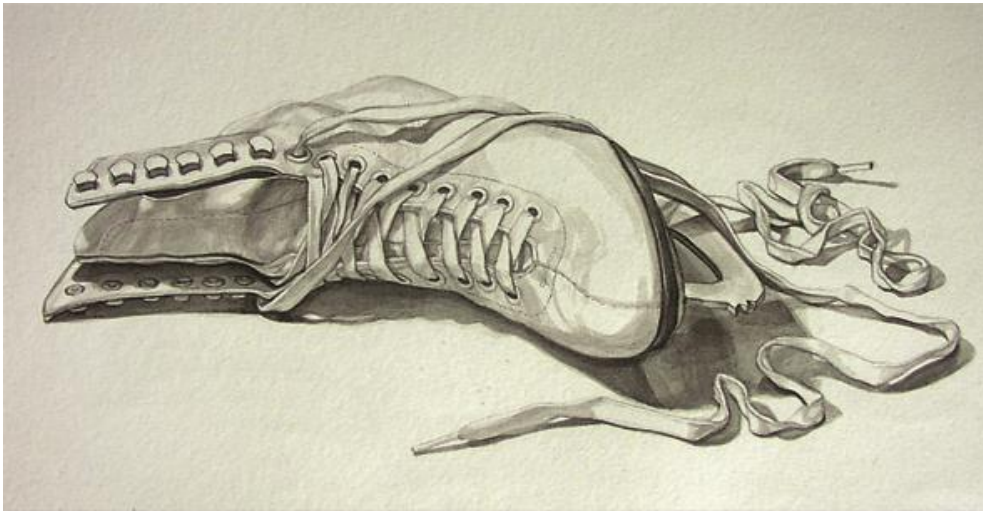
Malé povídkové knížky

Příloha 22

Komplet malých knížek

Příloha 23

Dvojstrana uvnitř malé knihy

Příloha 1,

ZR

ZR

Příloha 2

Příloha 3

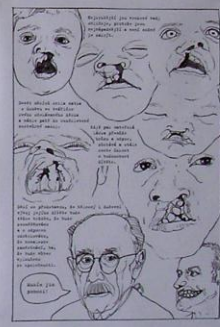

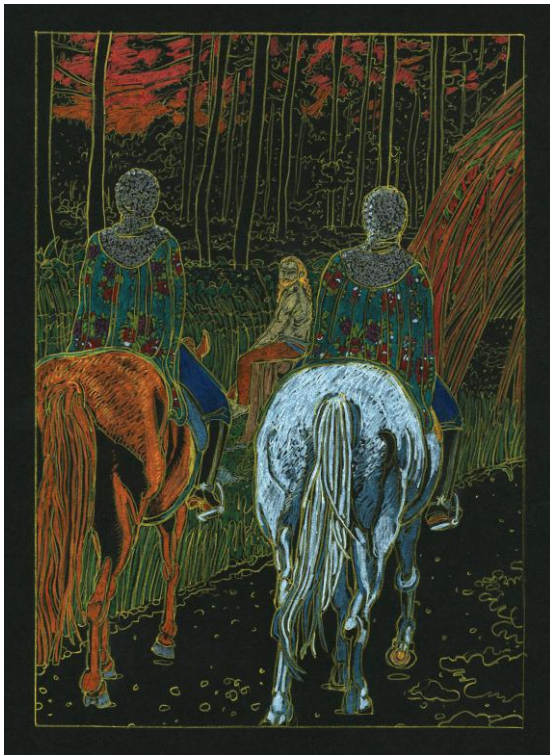
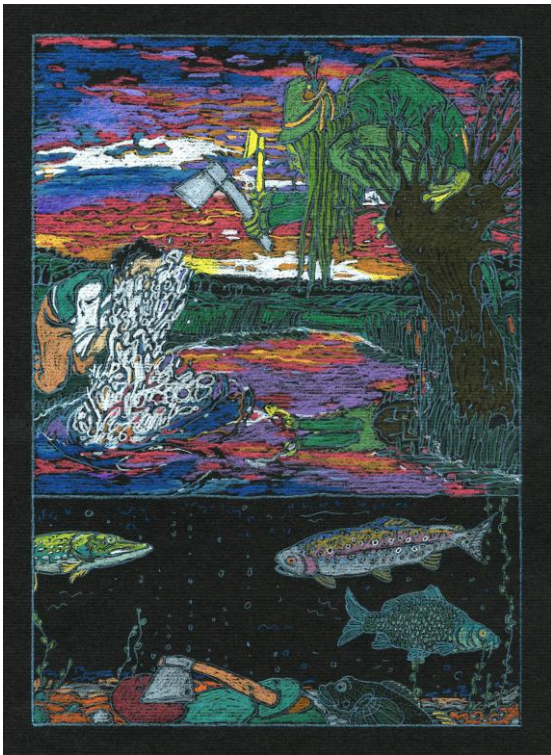
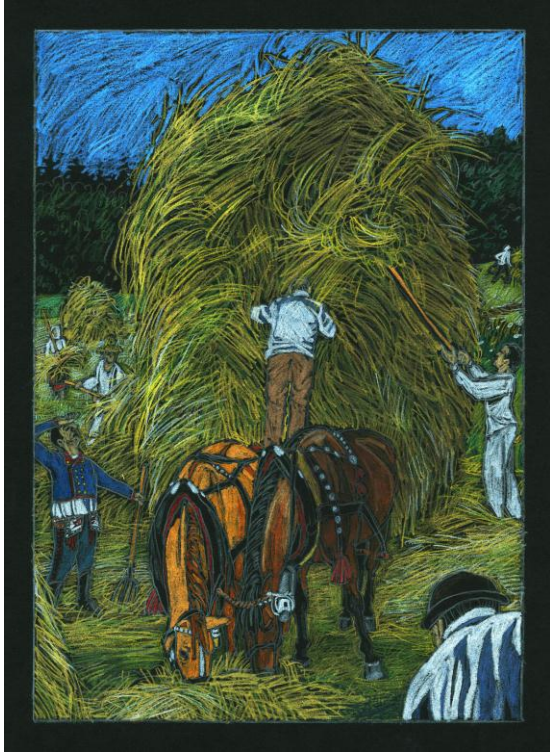
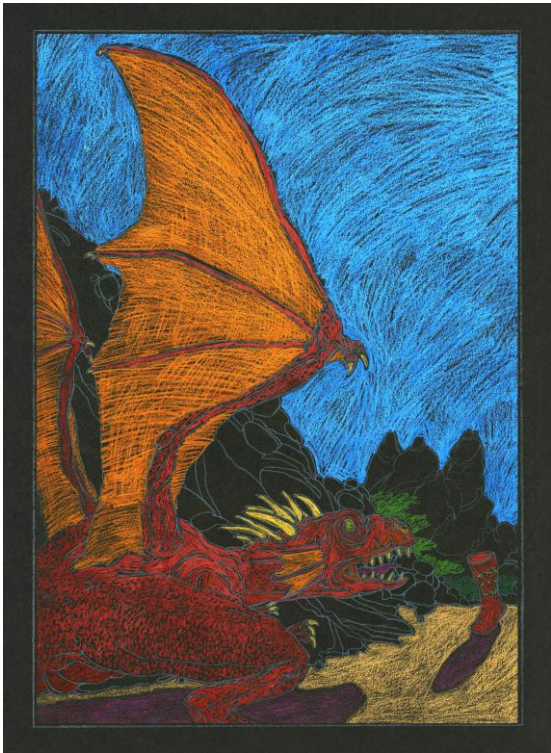
Příloha 4

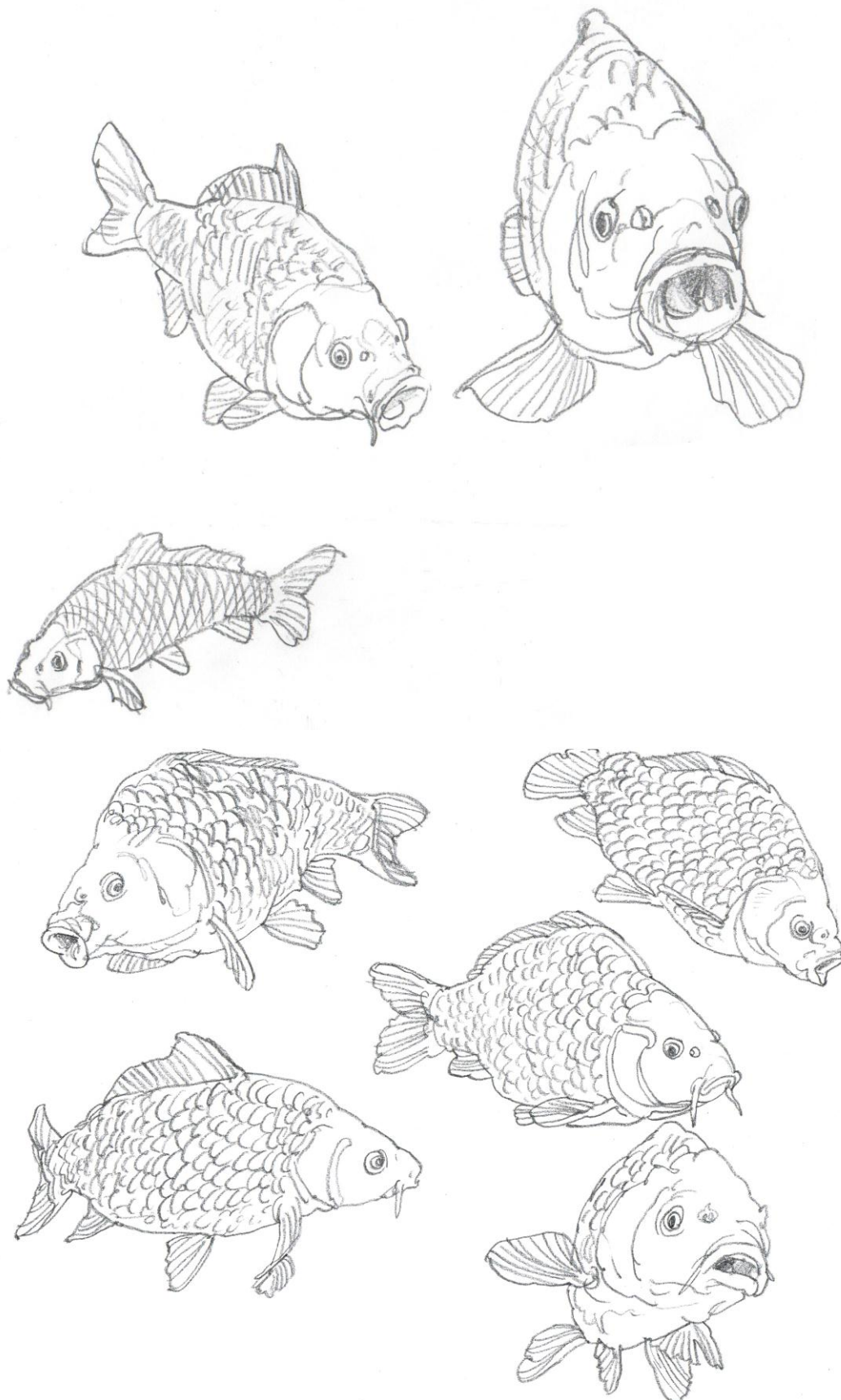
* 17. ZÁŘÍ 1881 PRAHA - + 15. ŘÍJNA 1965

FRANTIŠEK BURIAN

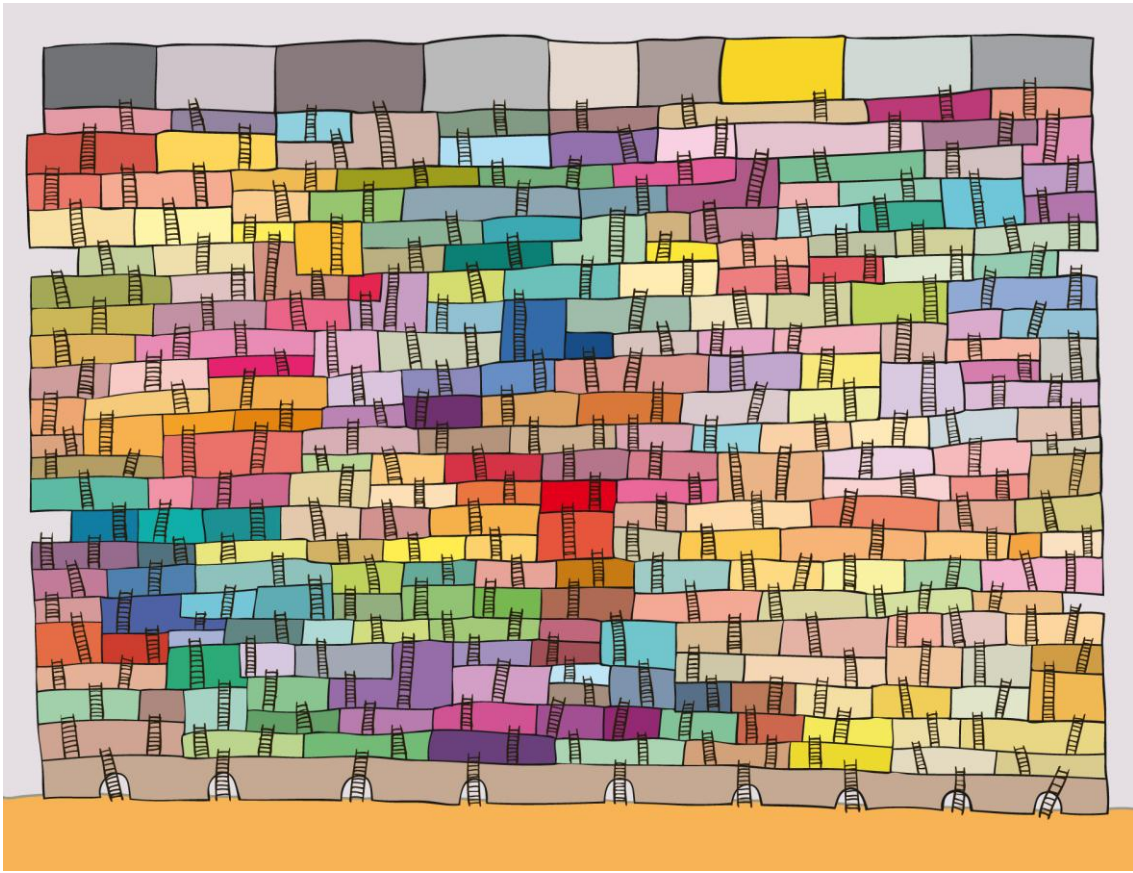
FRANTIŠEK BURIAN

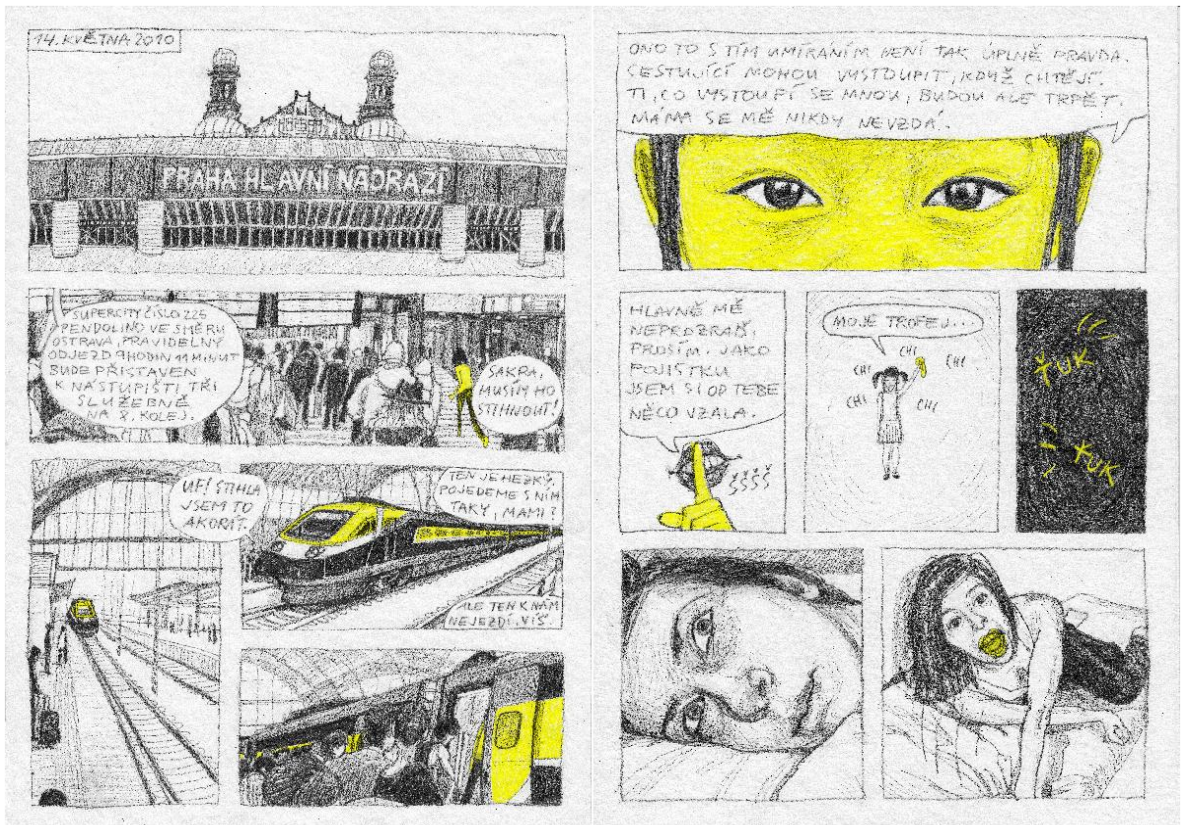

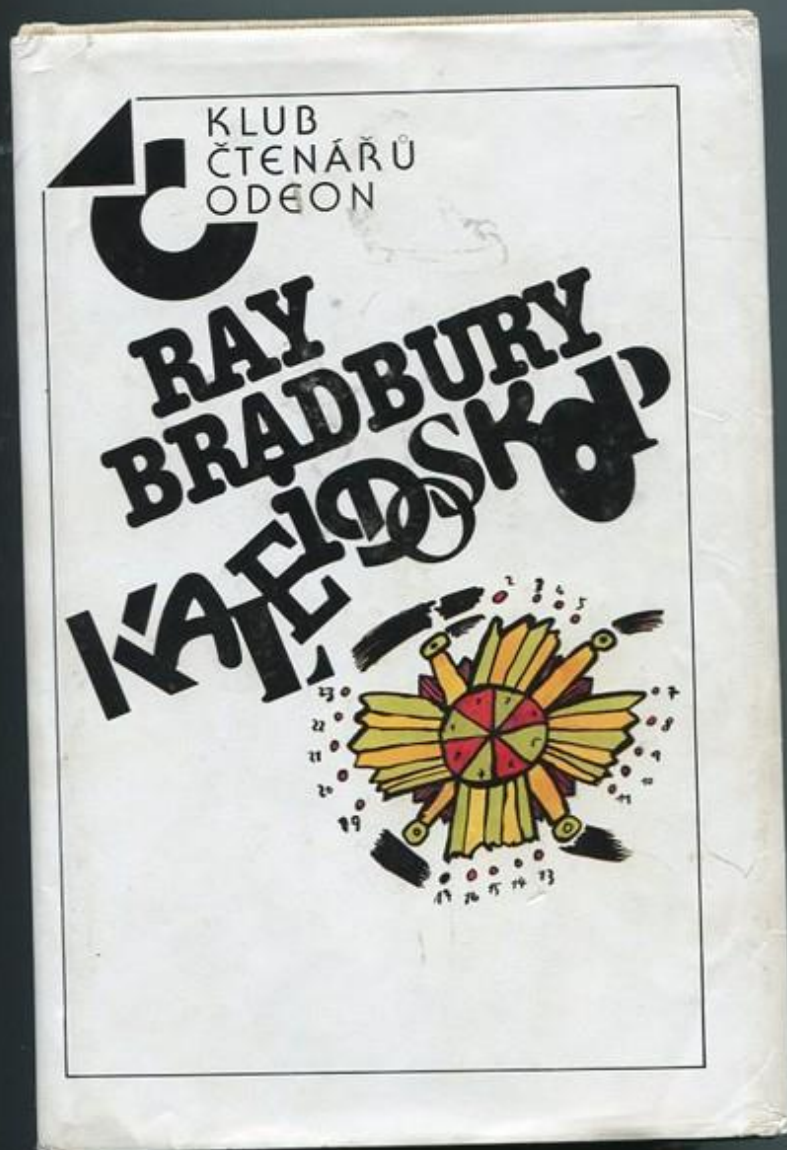
Příloha 7

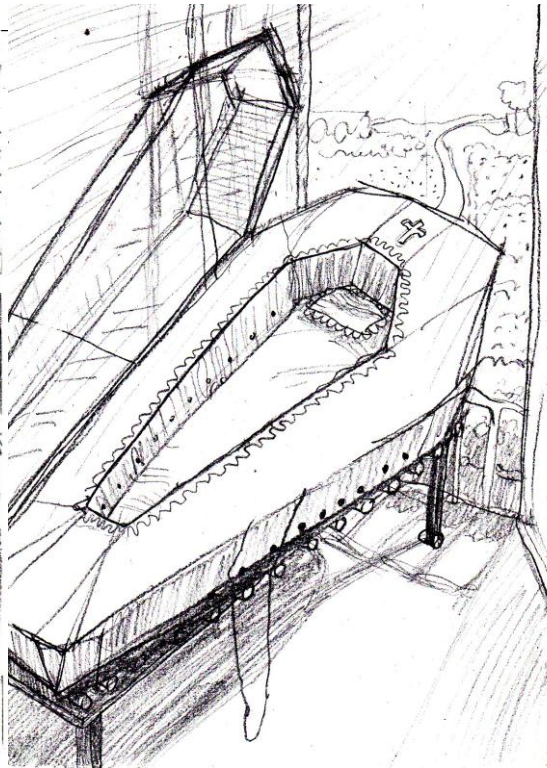

Příloha 8

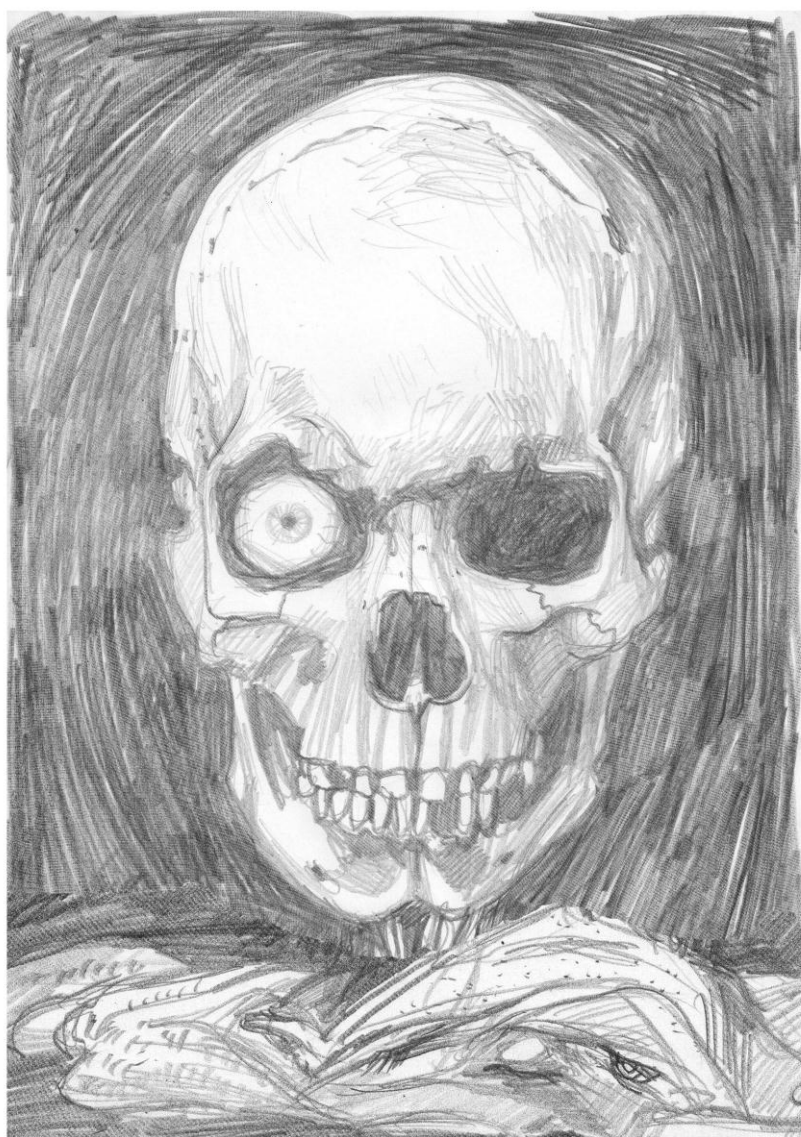

Příloha 9

Příloha 11

Příloha 12

Příloha 13

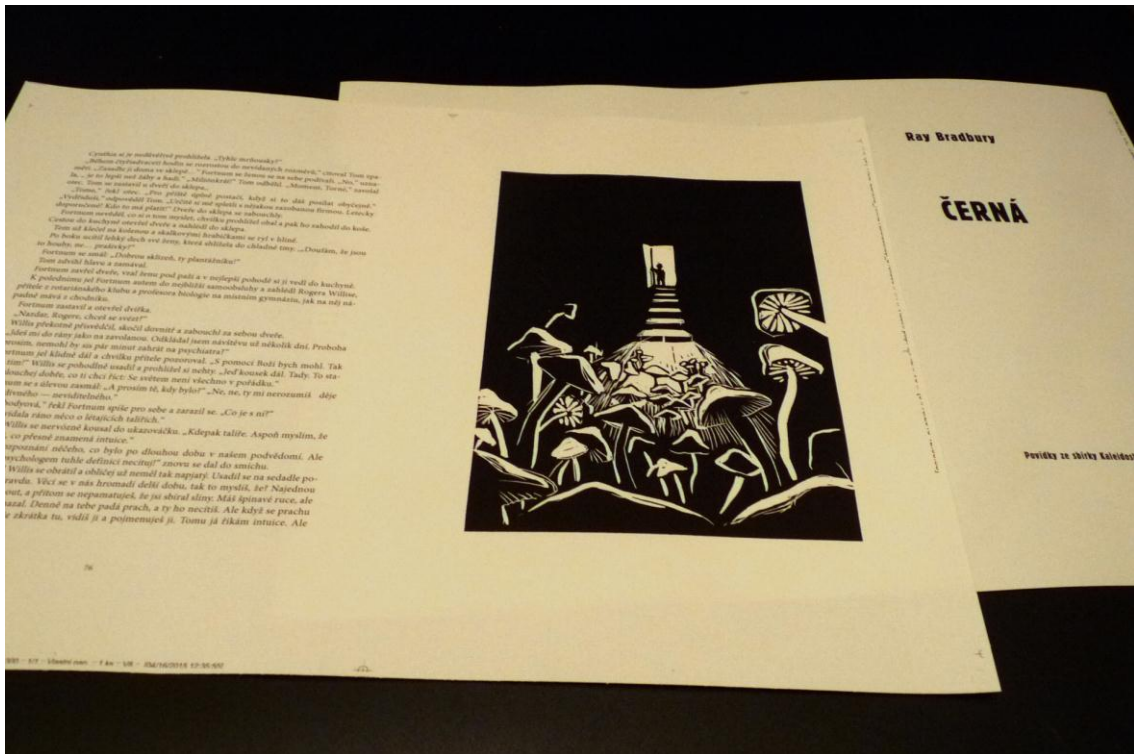
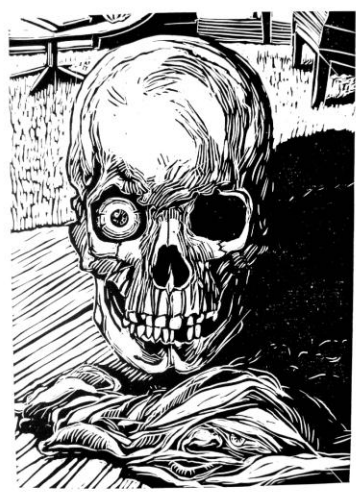

Příloha 14

Příloha 16

Příloha 17

Příloha 18

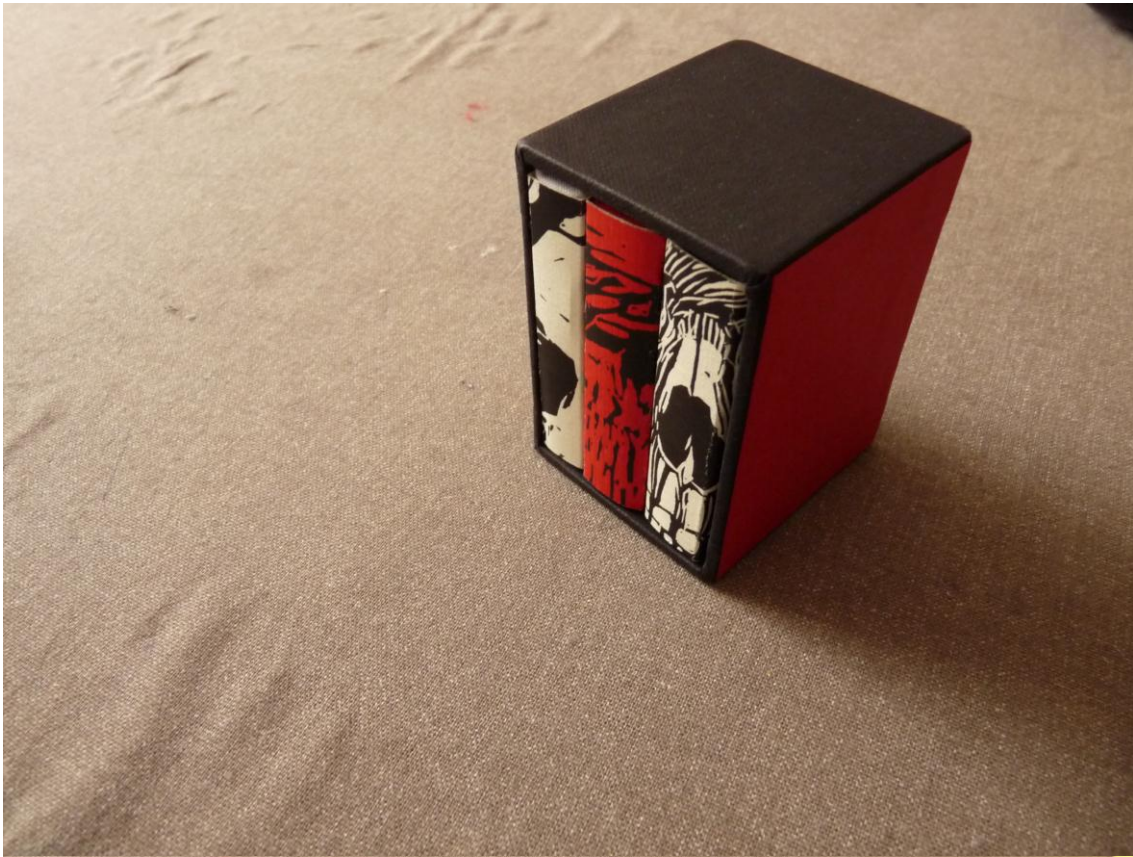
Příloha 19

Příloha 20

Příloha 21

Příloha 22

Příloha 23